

חק לישראל – פרשת בשלח יום ג'

תורה – שמות פרק יד'

(ה) וַיִּגְדַּל לְמִלְכָּהּ מִצְרַיִם כִּי בָרַח הָעָם וַיִּהְיֶה לִבָּב פְּרַעֲהַ וַעֲבָדָיו אֶל הָעָם וַיֹּאמְרוּ מַה זֹאת עָשִׂינוּ כִּי שָׁלַחְנוּ אֶת יִשְׂרָאֵל מֵעֲבָדֵנוּ: (ה) וַיִּגְדַּל לְמִלְכָּהּ מִצְרַיִם כִּי בָרַח הָעָם וַיִּהְיֶה לִבָּב פְּרַעֲהַ וַעֲבָדָיו אֶל הָעָם וַיֹּאמְרוּ מַה זֹאת עָשִׂינוּ כִּי שָׁלַחְנוּ אֶת יִשְׂרָאֵל מֵעֲבָדֵנוּ: (ה) וְאֶתְחַוָּא לְמַלְכָּא דְּמִצְרַיִם אַרְי אֶזֶל עֲמָא וְאֶתְחַפִּיף לְבָא דְּפְרַעֲהַ וַעֲבָדוּהִי לְעֲמָא וְאֶמְרוּ מַה דָּא עֲבָדְנָא אַרְי שְׁלַחְנָא יְת יִשְׂרָאֵל מִפְּלַחְנֵנָא:

(ו) וַיֹּאסֶר אֶת רַכְבּוֹ וְאֶת עֲמוֹ לְקַח עִמּוֹ: (ו) וַיֹּאסֶר אֶת רַכְבּוֹ וְאֶת עֲמוֹ לְקַח עִמּוֹ: (ו) וְיִתְקִיף יְת דְּתַכְיָה וְיְת עַמִּיָּה דְּדַבֵּר עַמִּיָּה:

(ז) וַיִּקַּח שֵׁשׁ מֵאוֹת רֶכֶב בַּחֹזֶר וְכָל רֶכֶב מִצְרַיִם וְשָׁלְטָם עַל כָּלֹ: (ז) וַיִּקַּח שֵׁשׁ מֵאוֹת רֶכֶב בַּחֹזֶר וְכָל רֶכֶב מִצְרַיִם וְשָׁלְטָם עַל כָּלֹ: (ז) וְדַבֵּר שֵׁת מֵאָה דְּתַכְיָו בְּחִירוֹ וְכָל דְּתַכְיָו מִצְרָאִי וְגַבְרָיו מִמֶּנּוּ עַל כָּלְהוֹן:

(ח) וַיִּחַזַּק יְדוּד אֶת לֵב פְּרַעֲהַ מִלְכָּהּ מִצְרַיִם וַיִּרְדֹּף אַחֲרָי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יִצְאִים בְּיַד רְמָה: (ח) וַיִּחַזַּק יְדוּד אֶת לֵב פְּרַעֲהַ מִלְכָּהּ מִצְרַיִם וַיִּרְדֹּף אַחֲרָי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יִצְאִים בְּיַד רְמָה: (ח) וְתַקִּיף יְת יְת לְבָא דְּפְרַעֲהַ מִלְכָּא דְּמִצְרַיִם וְרַדֵּף בְּתַר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל נְפַקוּ בְּרִישׁ גְּלִי:

(ט) וַיִּרְדֹּפוּ מִצְרַיִם אַחֲרֵיהֶם וַיִּשְׁיִגּוּ אוֹתָם חֲנִים עַל הַיָּם כָּל סוּס רֶכֶב פְּרַעֲהַ וּפְרָשָׁיו וַחִילוֹ עַל פִּי הַחִירָת לִפְנֵי בַעַל צַפּוֹן: (ט) וַיִּרְדֹּפוּ מִצְרַיִם אַחֲרֵיהֶם וַיִּשְׁיִגּוּ אוֹתָם חֲנִים עַל הַיָּם כָּל סוּס רֶכֶב פְּרַעֲהַ וַחִילוֹ עַל פִּי הַחִירָת לִפְנֵי בַעַל צַפּוֹן: (ט) וְרַדְפוּ מִצְרָאִי בְּתַרְיָהוֹן וְאֶדְבִּיקוּ יְתַהוֹן פֶּד שְׁרוֹן עַל יְמָא כָּל סוּסוֹת דְּתַכְיָו פְּרַעֲהַ וּפְרָשָׁוְהִי וּמִשְׁרִיתָיָה עַל פּוֹם הַחִירָתָא קָרָם בְּעֵיל צַפּוֹן:

רש"י

לפניכם שנא' ופרעה הקריב. הקריב עלמו ומיהר לפני חיילותיו דרך שאר מלכים ליטול ביזה בראש כמו שיבחר אני אשה עמכם בחלק שנאמר אחלק שלל:

(ז) בחור – נבחרים בחור לשון יחיד כל רכב ורכב שבמנין זה היה בחור: וכל רכב מצרים – ועמהם כל שאר הרכב (מכילתא) ומהיכן היו הבהמות הללו א"ת משל מצרים הרי נא' (שמות ט) וימת כל מקנה מצרים וא"ת משל ישראל והלא נא' (שם י) וגם מקננו ילך עמנו משל מי היו מהירא את דבר ה' מכאן היה ר"ש אומר כשר שבמצרים הרוג טוב שבנחשים רלוץ את מוחו: ושלשם על כלו – שרי לבאות כתרגומו:

(ח) ויחזק ה' את לב פרעה – שהי' תולה אם לרדוף אם לאו וחזק את לבו לרדוף:

ציד רמה – (מכילתא) בגבורה גבוהה ומפורסמת:

(ה) ויוגד למלך מצרים – חיקטורין (אגננטעו) שלח עמהם וכיון שהגיעו לשלשט ימים שקבעו לילך ולשוב וראו שאינן חוזרין למצרים באו והגידו לפרעה ביום ד' (מכילתא). ובחמישי ובששי רדפו אחריהם וליל שביעי ירדו לים (פ"ק דסוטה) בשחרית אמרו שירה והוא יום שביעי של פסח. לכן אנו קורין השירה ביום השביעי: ויהפך – נהפך ממה שהיה שהרי אמר להם (שמות יב) קומו לאו מחוד עמי ונהפך לבז עבדיו שהרי לשעבר היו אומרים עד מתי יהיה זה לנו למוקש ועכשיו נהפכו לרדוף אחריהם שבזיל ממונם שהשאלו: מעבדנו – מעבוד אותנו: (ו) ויאסר את רכבו – הוא בעלמו (מכילתא): ואת עמו לקח עמו – משכס בדברים לקינו ונטלו ממוננו ושלחנום בואו עמי ואני לא אחתהג עמכם כשאר מלכים דרך שאר מלכים עבדיו קודמין לו במלחמה ואני אקדים

חק לישראל – פרשת בשלח יום ג'

נביא – שופטים פרק ד' ט'-יג'

(ט) וַתֹּאמֶר הַלֹּךְ אִלַּי עִמָּךְ אָפֶס כִּי לֹא תִהְיֶה תִפְאֲרָתְךָ עַל הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר אָתָּה הוֹלֵךְ כִּי בִיד אִשָּׁה יִמְכֹּר יְדוּד אֶת סִסְרָא וְתִקֶּם דְּבוּרָה וְתִלְוֶךָ עִם בָּרֶק קְדֻשָּׁה: (ט) ואמרת מיזל איזיל עמך לחוד ארי לא תהי תושבחתך על אורחא דאת אזיל ארי ביד אתתא ימסור יי ית סירא וקמת דבורה ואולת עם ברק לקדש:

(י) וַיִּזְעַק בָּרֶק אֶת זְבוּלֹן וְאֶת נַפְתָּלִי קְדֻשָּׁה וַיַּעַל בְּרִגְלָיו עֶשְׂרֵת אֲלָפֵי אִישׁ וַתַּעַל עִמּוֹ דְּבוּרָה: (י) וכנש ברק ית שבטא דזבולון וית שבטא דנפתלי לקדש וסליקו עמיה עסרא אלפין גברא וסליקת עמיה דבורה:

(יא) וַחֲבֵר הִקְיִנִי נִפְרָד מִקֵּין מִבְּנֵי חֶבֶן מֹשֶׁה וַיֵּט אֶהְלוֹ עַד אֱלוֹן בְּצַעֲנִים {בְּצַעֲנִים} אֲשֶׁר אֶת קְדֻשָּׁה: (יא) וחבר שלמאה אתפרש משלמאי מבני חובב חמוהי דמשה ופרסיה למשכניה עד מישר אגניא דעם קדש:

(יב) וַיִּגְדּוּ לְסִסְרָא כִּי עָלָה בָּרֶק בֶּן אֲבִינֵעַם הֵר תָּבוֹר: (יב) וחויאו לסיסרא ארי סליק ברק בר אבינועם לטור תבור:

(יג) וַיִּזְעַק סִסְרָא אֶת כָּל רִכְבּוֹ תִשַׁע מְאוֹת רֶכֶב בְּרִזָּל וְאֶת כָּל הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ מִחֻרְשַׁת הַגּוֹיִם אֶל נַחַל קִישׁוֹן: (יג) וכנש סיסרא ית כל רתיביה תשע מאה רתיבין דברזלא וית כל עמא דעמיה מתקוף כרכי עממיא לנחלא דקישון:

רש"י

(י) ויעל ברגליו – עמו:
 (יא) אילון בצעננים – תי' יונתן מישר אגניא, מקום מישר של צלעים, מריש"ק צלע"ז והוא אגניא גבים, כמין גומות שהמים נקבלים שם,
 (יב) אגני דלרעאל מקרון' (קידושין סא א):
 (יג) מחרשת הגוים אל נחל קישון – הזעיקם שילכו אל נחל קישון מחרשת הגוים שהוא יושב שם:

כתובים – משלי יד' כט'-לג'

(כט) אָרְךָ אַפִּים רַב תְּבוּנָה וְקֶצֶר רוּחַ מְרִים אֲוֵלֶת: (כט) מן דנגידא רוחיה סגיעא ביוניה ומן דכריא רוחיה מסגי שטיותא:
 (ל) חַיֵּי בָשָׂרִים לֵב מִרְפָּא וּרְקֵב עֲצָמוֹת קִנְאָה: (ל) דמפליג חמתא דלביה אסיא הוא דביסריה וחיך מלטייתא בקיסא הכן קנאתא בגרמיה:
 (לא) עֵשֶׂק דָּל חֲרָף עֲשָׂהוּ וּמְכַבְּדוֹ חֲנֹן אֲבִיוֹן: (לא) דעשק למסכנא חסודא עביד לכריה ודמרחם עליבא יקריה:
 (לב) בְּרַעְתּוֹ יִדְחָה רִשָּׁע וְחֶסֶה בְּמוֹתוֹ צְדִיק: (לב) בבישותיה מסתחף רשיעא ודתכל דמאת צדיקא הוא:
 (לג) בָּלֵב נְבוֹן תִּנּוּחַ חֲכָמָה וּבְקָרֵב כְּסִילִים תִּנּוּדָע: (לג) בלבא דמתבין תשרי חכמתא ובגויהון דסכלי שטיותא תתידע:

חק לישראל – פרשת בשלח יום ג'

רש"י

(לג) וחסה צמותו לדיק – כשימות הוא בטוח שיצא לג"ע:
(לג) בלג נבון תנוח חכמה – תשכון ותשקוט בנחת לשון מנוחה ומרגוע. ובקרב כסילים חודע – מעט חכמה שבכלו מכריזה איסתרא בלגינא קיש קיש קריא:

(כט) מרים חולת – מפרישה לחלקו:
(ל) חיי צפרים לב מרפא – לב צפר שהוא רופא את הרעה ועובר על מדותיו הוא חיי צריותו של הקב"ה שהן צפר ודם. ורקב עצמות קנאה – אדם בעל חמה רקבון עצמות הוא לכל:

משנה – יבמות פרק טז

(א) האשה שהלך בעלה וצרתה למדינת הים, ובאו ואמרו לה מת בעליך, לא תנשא ולא תתיבם, עד שתדע שפא מעברת היא צרתה. היתה לה חמות, אינה חוששת. יצתה מלאה חוששת. רבי יהושע אומר, אינה חוששת:

אחר כך לכהן יאמר שחלוצה מותרת לכהן: היתה לה חמות – צמדינת הים: אינה חוששת – שמא ניתן לה יבם. רש"י דחיישין לעיל שמא ילדה כרה, התם הוא דכל מה דילדה כרה בין זכר בין נקבה מפיך לה להיאך מיבם, אבל חמות דאי נמי ילדה לא זקיק לה להיאך אלכ ר"כ ילדה זכר, איכא למימר שמא הפילה, ואם תמלא לומר לא הפילה שמא נקבה היתה: יתה מלאה – מעוברת: חוששת – שמא ניתן לה יבם. ואין הלכה כר' יהושע דאמר אינה חוששת:

רע"ב – (א) האשה. לא תנשא – הואיל וכלל בניס ילא בעלה: ולא תתיבם – שמא ילדה כרתה. וא"ת תחלוץ ואח"כ תנשא לשוק ממה נפשך. תירנו בגמרא, משום דחלוצה פסולה לכהונה, ואם תחלוץ וימלא אחר כך שילדה כרתה ולד של קיימא וחליכתה אינה כלום, צריכים להכריז עליה שהיא כשרה לכהונה ולא נפסלה מחמת אותה חליצה. ומי שנמלא צענת חליצתה ולא נמלא צענה שהכריזו על החליצה דלאו כלום היא ולא נפסלה לכהונה על ידה כשיראה אותה נשואה

(ב) שתי יבמות, זו אומרת מת בעלי וזו אומרת מת בעלי, זו אסורה מפני בעלה של זו וזו אסורה מפני בעלה של זו. לזו עדים ולזו אין עדים, את שיש לה עדים, אסורה. ואת שאין לה עדים, מתרת. לזו בנים ולזו אין בנים, את שיש לה בנים, מתרת. ואת שאין לה בנים, אסורה. נתיבמו ומתו היבמיו, אסורות להנשא. רבי אלעזר אומר, הואיל והתרו ליבמיו, התרו לכל אדם:

לה עדים: זו שיש לה עדים אסורה – לנשא לשוק, מפני יבמה שאין עדים שמת: וזו שאין לה עדים מותרת – שהרי בצביל בעלה אינה נאסרת שהיא נאמנת לומר מת בעלי, ובצביל יבמה נמי לא מתסרא שהרי באו עדים שמת:

רע"ב – (ב) שתי יבמות – נשי שני אחים: מפני בעלה של זו – שמא הוא חי וזקוקה לו, ורש"י פ' שאשתו אומרת מת, אינה נאמנת להתיר זו לשוק על פיה, שאין יבמה מעידה לחברתה: לזו עדים – שמת בעלה, ולזו אין

חק לישראל – פרשת בשלח יום ג'

שאמרה מה צעלי תחיצם, אצל עכשו שתהיינה נשואות לשוק לא. שאם ינשאו לשוק נמלא עדותה של זו מועיל לזו ועדותה של זו מועיל לזו ואין היצמות מעידות זו לזו: הואיל והותרו ליצמין – בחזקת שמחו צעליהן, הותרו לינשא לשוק, דתו לא חיישינן שמא הם צחיים. ואין הלכה כרבי אלעזר:

(א) אין מעידין אלא על פרוצוף פנים עם החטם, אף על פי שיש סימנין בגופו ובכליו, אין מעידין אלא עד שתצא נפשו, ואפלו ראוהו מגיד, וצ'לוב, והחיה אוכלת בו. אין מעידין אלא עד שלטה ימים. רבי יהודה בן בבא אומר, לא כל האדם ולא כל המקום ולא כל השעות שוין:

נשתנו מראית פניו ואינו זה שהם סבורים: ר' יהודה בן בבא אומר לא כל אדם וכו' – יש כך אדם שממהר להנפח, כגון אדם שמו. ויש מקום שאדם ממחר להסריח ולהשתנות בו כגון מקום חמה. ויש כך שעה שהעולם חם ואדם ממחר להסריח ולהשתנות, והכל לפי האדם והמקום והשעה בין לקולא בין לחומרא. ואין הלכה כר' יהודה:

(ה) נפל למים, בין שיש להן סוף, בין שאין להן סוף, אשתו אסורה. אמר רבי מאיר, מעשה באחד שנפל לבור הגדול, ועלה לאחר שלטה ימים. אמר רבי יוסי, מעשה בסומא שירד לטבול במערה, וירד מושכו אחריו, ושהו כדי שתצא נפשו, והשיאו נשותיהם. ושוב מעשה בעסאי באחד ששלשלוהו לים, ולא עלה בידם אלא רגלו, אמרו חכמים, מן הארכוביה ולמעלה, תנשא. מן הארכוביה ולמטה, לא תנשא:

כר' מאיר אדם חי בתוך המים ימים רבים, ומש"ה אפילו צמים שיש להם סוף לאי נפיק הוה חזי ליה, חייש דילמא נפיק דתרי ימים רבים ולא חזו ליה. ורבי יוסי פליג עליה ואמר מעשה בסומא שירד לטבול במערה וכו', ומערה מים שיש להם סוף, ושהו עד שתלא נפשם והשיאו את נשותיהן: מן הארכוביה ולמטה – הואיל ויכול לחיות, לא תנשא, שמא ילא ולא ראוהו, דמים שאין להם סוף הן:

לזו צנים ולזו אין צנים – ואין עדים לא לזו ולא לזו, את שיש לה צנים מותרת ואת שאין לה צנים אסורה: נחיצתו – שהיו להן כאן שני יצמין ונחיצתו ומתו היצמים, אסורות להנשא לשוק, זו מפני צעלה הראשון של זו וזו מפני צעלה הראשון של זו. אע"פ שהיו שתיים נשואות ליצמיהן בחזקת שמחו צעליהן, על פי עצמן נישאו. והיו נאמנות שהאשה

רע"ב – (ג) פרוצוף פנים עם החוטם – אם לא ראהו צפרוף פניו, או שניטל חוטמו, אין מעידין להשיא את אשתו, שמא אינו הוא: מגוייל – מנתחה. כמו גודו חילנא (דניאל ד' י"א): או חיה אוכלת בו – דוקא במקום שאין נפשו יולאה, אצל במקום שנפשו יולאה, מעיד עליו שהוא מת: אין מעידין אלא עד ג' ימים – אם לא ראוהו עד לאחר שלשה ימים למיתתו אין מעידין עליו, דחיישינן שמא

רע"ב – (ד) מים שיש להם סוף שנראים כל ארבע רוחות סביב המים – ומים שאין להם סוף, שאין אדם יכול לראות כל סביביו. ורבי מאיר לא מפליג בין מים שאין להם סוף למים שיש להם סוף. אצל חכמים פליגי בצרייתא, ואמרי, מים שיש להם סוף אשתו מותרת אם שהה שם שיעור שאי אפשר שיחיה כשיעור זה בתוך המים, ומים שאין להם סוף אשתו אסורה דשמא לאחר שעלה משם ילא והלך לו, כדאמר רבי יוסי במתניתין. והלכה כחכמים: ועלה לאחר שלשה ימים – דס"ל

חק לישראל – פרשת בשלח יום ג'

(ה) אָפְלוּ שָׁמַע מִן הַנְּשִׁים אוֹמְרוֹת, מִת אִישׁ פְּלוֹנִי, דִּיּוּ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אָפְלוּ שָׁמַע מִן הַתִּינוּקוֹת אוֹמְרִים, הָרִי אָנּוּ הוֹלְכִין לְסִפּוֹד וְלִקְבוֹר אֶת אִישׁ פְּלוֹנִי, בֵּין שֶׁהוּא מִתְפַּוֵּן וּבֵין שֶׁאִינוֹ מִתְפַּוֵּן. רַבִּי יְהוּדָה בֵּן בְּבָא אוֹמֵר, בְּיִשְׂרָאֵל עַד שֶׁיְהֵא מִתְפַּוֵּן. וּבִגְוִי, אִם הָיָה מִתְפַּוֵּן אֵין עֲדוּתוֹ עֲדוּת:

רע"ב – (ה) אפילו שמע מן הנשים – שאין מתכוונות להעיד, יכול לילך להעיד להשיא את אשתו: הרי אנו הולכים לספוד ולקבור את איש פלוני – בגמרא מוקי שצריך שיאמרו אנו צאים מלספוד ולקבור את איש פלוני.

(ו) מְעִידִין לְאוֹר הַנֵּר וְלְאוֹר הַלְבָנָה, וּמִשְׁאִין עַל פִּי בַת קוֹל. מַעֲשֵׂה בְּאֶחָד שְׁעָמֵד עַל רֹאשׁ הַהָר וְאָמַר, אִישׁ פְּלוֹנִי בֵּן פְּלוֹנִי מִמְּקוֹם פְּלוֹנִי מֵת, הִלְכּוּ וְלֹא מִצְאוּ שָׁם אָדָם, וְהִשְׂאוּ אֶת אֲשֶׁתּוֹ. וְשׁוֹב מַעֲשֵׂה בְּעֶלְמוֹן בְּאֶחָד שְׁאָמַר, אֲנִי אִישׁ פְּלוֹנִי בֵּן אִישׁ פְּלוֹנִי, נִשְׁכַּנִּי נְחֹשׁ, וְהָרִי אֲנִי מֵת, וְהִלְכּוּ וְלֹא הִפְרִירוּהוּ, וְהִשְׂאוּ אֶת אֲשֶׁתּוֹ:

רע"ב – (ו) ומשיאים על פי בת קול – כללמון – שם מקום:

[אם] שמעו קול נוחת פלוני מת:

(ז) אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא, כְּשִׁירְדְתִי לְהַרְדְעָא לְעֵבֶר הַשָּׁנָה, מִצְאָתִי נִחְמָה אִישׁ בֵּית דָּלִי, אָמַר לִי, שְׁמַעְתִּי שְׂאִין מִשְׂאִין אֶת הָאִשָּׁה בְּאַרְצֵי יִשְׂרָאֵל עַל פִּי עַד אֶחָד, אָלֵא רַבִּי יְהוּדָה בֵּן בְּבָא. וְנוֹמַתִּי לוֹ, כֵּן הַדְּבָרִים. אָמַר לִי, אָמֹר לָהֶם מִשְׁמִי, אַתֶּם יוֹדְעִים שֶׁהַמְדִינָה מְשַׁבֶּשֶׁת בְּגִיסוֹת, מְקַבְּלִי מִרְבֵּן גְּמְלִיאֵל הַזָּקֵן, שְׁמִשְׂאִין אֶת הָאִשָּׁה עַל פִּי עַד אֶחָד. וְכִשְׁבַּאתִי וְהִרְצִיתִי הַדְּבָרִים לְפָנָי רַבֵּן גְּמְלִיאֵל, שָׁמַח לְדַבְּרִי, וְאָמַר, מִצְאָנּוּ חֵבֶר לְרַבִּי יְהוּדָה בֵּן בְּבָא. מִתּוֹךְ הַדְּבָרִים נִזְכָּר רַבֵּן גְּמְלִיאֵל, שֶׁנִּהְיָה הַרוֹגִים בְּתַל אַרְזָא, וְהִשְׂיָרְבֵן גְּמְלִיאֵל (הַזָּקֵן) נִשְׁוֹתִיהֶם עַל פִּי עַד אֶחָד (וְהַחֲזִקוּ לְהִיּוֹת מִשְׂאִין עַל פִּי עַד אֶחָד). וְהַחֲזִקוּ לְהִיּוֹת מִשְׂאִין עַד מִפִּי עַד, מִפִּי עֶבֶד, מִפִּי אִשָּׁה, מִפִּי שְׁפָחָה. רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמְרִים, אֵין מִשְׂאִין אֶת הָאִשָּׁה עַל פִּי עַד אֶחָד. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר, לֹא עַל פִּי אִשָּׁה (וְלֹא עַל פִּי עֶבֶד וְלֹא עַל פִּי שְׁפָחָה) וְלֹא עַל פִּי קְרוֹבִים. אָמְרוּ לוֹ, מַעֲשֵׂה בְּבָנֵי לְוִי שֶׁהִלְכּוּ לְעַעַר עִיר הַתְּמָרִים, וְחָלָה אֶחָד מֵהֶם בְּדַרְדָּר, וְהִבִּיאֻהוּ בַּפְּנֵדָק, וּבְחֲזָרְתָם אָמְרוּ לְפַנְדְּקִית אִיָּה חֲבֵרְנָה, אָמְרָה לָהֶם מִת וּקְבַרְתִּינוּ, וְהִשְׂאוּ אֶת אֲשֶׁתּוֹ. אָמְרוּ לוֹ, וְלֹא תִּהְיֶה כְּהֵנָּה בַּפְּנֵדְקִית. אָמַר לָהֶם, לְכִשְׁתַּהֲא פְּנֵדְקִית נְאֻמְנָת הַפְּנֵדְקִית הוֹצִיאָה לָהֶם מִקְלוֹ וְתַרְמִילוֹ וְסִפֵּר תּוֹרָה שֶׁהָיָה בְּיָדוֹ:

כו' ור"ע אומר כו' – ולית הלכתא כחד מינייהו. הלכא הלכה משיאים על פי אשה ועל פי קרובים חוץ מחמש נשים לתנן במתניתין, ועל מפי עד מפי אשה מפי עבד מפי שפחה כשר לעדות אשה: לא תהא כהנת כפונדקית

רע"ב – (ז) ונומיתי לו – אמרתי לו: כן הדברים – שכל חביריו חולקים עליו: משזכנת בגייכות – ואיני יכול לילך אלליכס להעיד מה שמעתי אלא אמור להם אתה זה העדות בשמי: ר' אליעזר ור' יהושע אומרים

חק לישראל – פרשת בשלח יום ג'

ישראלית: לכשתהא פונדקית נאמנת – כלומר
שגם הפונדקית אינה נאמנת:

– כלומר מיוחסת לא תהא נאמנת כפונדקית
גויה, בתמיהה, ואם האמינו הפונדקית גויה
מסיחה לפי תומה, כל שכן שיאמינו באשה

גמרא – יבמות דף קכ"ב ע"ב

מאי גריעותא דפונדקית אמר רב כהנא פונדקית עובדת כוכבים היתה ומסיחה לפי תומה היתה זה מקלו וזה תרמילו וזה קבר שקברתיו בו וכן תני אבא בריה דרב מניומי בר חייא פונדקית עובדת כוכבים היתה ומסיחה לפי תומה היתה זה מקלו וזה תרמילו וזה קבר שקברתיו בו והא איה חברנו קאמרי לה כיון דחזיתיהו בכיא אמרו לה איה חברנו אמרה להם מת וקברתיו תנו רבנן מעשה באדם אחד שבא להעיד על האשה לפני רבי טרפון אמר לו בני היאך אתה יודע בעדות אשה זו אמר אני והוא היינו הולכים בדרך ורדף אחרינו גייס ונתלה בייחור של זית ופשחו והחזיר את הגייס לאחוריו אמרתי לו אריה יישר כחך אמר לי מנין אתה יודע שאריה שמי כך קורין אותי בעירי יוחנן ברבי יהונתן אריה דמכפר שיחיא לימים חלה ומת והשיא רבי טרפון את אשתו ורבי טרפון לא בעי דרישה וחקירה והתניא מעשה באדם אחד שבא לפני רבי טרפון להעיד עדות אשה אמר לו בני היאך אתה יודע עדות זו אמר לי אני והוא היינו הולכין בדרך ורדף אחרינו גייס ונתלה בייחור תאנה ופשחו והחזיר את הגייס לאחוריו אמרתי לו יישר כחך אריה אמר לי יפה כוונת לשמי שכך קורין אותי בעירי יוחנן בן יונתן אריה דמכפר שיחיא לימים חלה ומת אמר לו לא כך אמרת לי יוחנן בן יונתן דמכפר שיחיא אריה אמר ליה לא אלא כך אמרתי לך יוחנן בן יונתן אריה דמכפר שיחיא ודקדק עליו שנים ושלשה פעמים וכיון את דבריו והשיא רבי טרפון את אשתו תנאי היא דתניא אין בודקין עדי נשים בדרישה וחקירה דברי ר"ע רבי טרפון אומר בודקין וקמיפלגי בדרישה דאמר רבי חנינא דבר תורה אחד דיני ממונות ואחד דיני נפשות בדרישה וחקירה שנאמר משפט אחד יהיה לכם ומה טעם אמרו דיני ממונות אין צריכין דרישה וחקירה שלא תנעול דלת בפני לזין ובמאי קמיפלגי מר סבר כיון דאיכא כתובה למשקל כדיני ממונות דמי ומר סבר כיון דקא שרינן אשת איש לעלמא כדיני נפשות דמי אמר רבי אלעזר אמר רבי חנינא תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם שנאמר וכל בניך למודי ה' ורב שלום בניך:

חק לישראל – פרשת בשלח יום ג'

רש"י על הגמרא

לך: יפה כוונת את שמי אריה – שכן קורין אותי בעירי: לא כך אמרת לי יוחנן בן יוחנן – דורש וחוקר היה אולי יהפוך את דבריו לא כך אמרת לי למכפר שיחיא אריה שהכפר היו קורין אריה ולא אותו:

והא אריה חזירנו קאמרי לה – אלמלא לאו לפי תומה הוה: הוה זכיא – והיינו לפי תומה דקודם ששאלוה התחילה לומר: ונחלה בייחור של תאנה – אחזי צנוף של תאנה ופשחו לעשות ממנו מקל: פשחו – נתקו: יישר כחך אריה – גבור חיל ולב אריה יש

זוהר – בשלח דף סג' ע"ב

ממעמקים קראתיה. הכי תאנא, כל מאן דמצלי צלותא קמי מלכא קדישא, בעי למבעי בעותיה, ולצללאה (ויקרא ע"א) מעמקא דלכא, בגין דישתכח לביה שלים בקודשא בריה הוא, ויכוין לכא ורעותא. ומי אמר דוד הכי, והא פתיב, (תהלים קיט) בכל לבי דרשתיה. ודא קרא סגי, מאי בעי ממעמקים: אלא הכי תאנא, כל בר נש דבעי בעותיה קמי מלכא, בעי לכונא דעתא (נ"א לבא) ורעותא, מעיקרא דכל עקריו, לאמשכא ברפאן מעמקא דבירא, (נ"א דכלא) בגין דינגיד ברפאן ממבועא דכלא. ומאי הוא. ההוא אתר דנפיק מניה, ואשתכח מניה, ההוא נהר, דכתיב, (בראשית ב) ונהר יוצא מעדן. וכתיב (תהלים מז) נהר פלגיו ישמחו עיר אלהים. ודא אקרי ממעמקים. (מ"ט ע"א) עמקא דכלא, עמקא דבירא, דמבועין נפקין ונגדין לברכא פלא. ודא הוא שרותא לאמשכא ברפאן מעילא לתתא:

אמר רבי חזקיה, כד עתיקא סתימא דכל סתימין, בעי לזמנא ברפאן לעלמין, אשדי פלא, ואכליל פלא, בהאי עמיקא עלאה, ומחכא שאיב ואתנגיד בירא (נ"א נהרא) דנחלין ומבועין אתנגידו מניה, ומתשקיין מניה פלהו. ומאן דמצלי צלותיה, בעי לכונא לכא ורעותא, לאמשכא ברפאן מההוא עמיקא דכלא, בגין דיתקבל צלותיה, ויתעביד רעותיה:

הלכה – הרמב"ם הלכות אישות פרק טו'

(יה) וכן צו חכמים על האשה שתהיה צנועה בתוך ביתה ולא תרבה בשחוק וקלות ראש בפני בעלה ולא תתבע תשמיש המטה בפיה ולא תהיה מדברת בעסק זה ולא תמנע מבעלה כדי לצערו עד שיוסיף באהבתה אלא נשמעת לו בכל עת שירצה ותזהר

חק לישראל – פרשת בשלח יום ג'

מקרביו ובני ביתו כדי שלא יעבור עליו רוח קנאה ותתרחק מן הכיעור ומן הדומה לכיעור:

(יט) וכן צוו חכמים שיהיה אדם מכבד את אשתו יתר מגופו ואוהבה כגופו ואם יש לו ממוזן מרבה בטובתה כפי הממוזן ולא יטיל עליה אימה יתירה ויהיה דיבורו עמה בנחת ולא יהיה עצב ולא רוגז:

לע"נ

זאב חיים בן שרה, משה דוד בן סוזנה מלכה, גד גבריאל בן סוזן, סוזנה מלכה
בת שמחה, דניאלה פורטונה בת רחל, צדיקה בת שרה ז"ל.